

**МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНИХ МОВ
У РОЗРОБЦІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАНЯТТЯ
З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

УДК 373.8:004

Оксана Ничко, кандидат філологічних наук, доцент кафедри

*іноземних мов для зовнішньоекономічної діяльності
Тернопільський національний економічний університет*

**МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНИХ
МОВ У РОЗРОБЦІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЗАНЯТТЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

У статті здійснено порівняльний аналіз підручника з іноземної мови на паперових та цифрових носіях з виокремленням переваг і недоліків останнього. Автор також пропонує своє бачення структури та змістового насичення електронного підручника з англійської мови, основних етапів роботи з таким типом підручника. На основі зроблених узагальнень запропоновано зміст та основні організаційно-методичні аспекти розробки електронного підручника з англійської мови.

***Ключові слова:** електронний навчальний курс, електронний підручник, інформаційні технології, структура електронного підручника з англійської мови.*

Літ. 9.

Постановка проблеми. Організація освітнього процесу, яка орієнтується на перспективні форми і методи, передбачає реалізацію певної навчальної програми, орієнтованої в основному на самостійну роботу студентів. У такому випадку для отримання ефективних результатів викладач змушений підготувати цілий комплекс навчальних і методичних матеріалів, що складають так званий “кейс” (англ. case – коробка, чемодан) [3, 62]. Формування такого кейсу продиктоване вимогами інформатизованого суспільства, а тому все популярнішим стає мультимедіа підхід, коли студент забезпечується освітніми ресурсами: друкованими, аудіо, відео матеріалами і особливо електронними навчальними курсами.

Кожна комп’ютерна програма, завдання якої – навчання певного аспекту іноземної мови, є певною сукупністю простіших програм, пов’язаних з навчанням нижчого рівня лінгвістичних понять чи явищ [5, 114]. Найуживанішими термінами для позначення навчальної програми у методичній літературі зустрічаємо електронний навчальний курс (ЕНК) або автоматизований навчальний курс (АНК). У визначенні І.Г. Захарової [3, 62] ЕНК – навчальні матеріали, структуровані певним чином і записані на магнітні носії (дискети чи компакт-диски) або доступні через комп’ютерну мережу (локальну або Інтернет), при цьому реалізований у них гнучкий сценарій здатний прилаштовуватися під потреби та можливості конкретного студента і розвивати його потенційні можливості. Посилаючись на розуміння О.В. Зубова та І.І. Зубової [4, 14], АНК – це комплекс комп’ютерних програм, спрямованих на досягнення однієї чи кількох навчальних цілей (формування,

систематизація, закріплення, застосування чи контроль знань і вмінь).

На основі поданих визначень подамо своє розуміння ЕНК. *ЕНК з іноземних мов* – це комплекс навчально-методичних матеріалів, представлених у формі комп’ютерних програм, що мають на меті навчання відповідних мовних навичок і мовленнєвих умінь, здатних реалізовуватися відповідно до індивідуального рівня сформованості умінь і навичок кожного студента.

Визначаючи роль ЕНК у навчально-виховному процесі, необхідно враховувати особливості сучасного стану освітньої системи, в якій межують різні форми навчання, в тому числі й комбіновані, а для них важливим є відповідне методичне забезпечення самостійної роботи. Відповідно до цього природною є вимога, щоб структура і спосіб представлення навчально-методичних матеріалів в електронному вигляді забезпечували варіативність залежно від конкретної форми їх використання. З технологічної точки зору основні завдання у цьому напрямку вбачаємо у методичному обґрунтуванні принципів представлення навчально-методичних ресурсів й організації доступу до системи навчально-методичних, науково-дослідницьких та інформаційних ресурсів з урахуванням можливостей і потреб усіх учасників освітнього процесу.

У практику педагогічної діяльності все ширше входить використання електронних навчальних матеріалів, таких як: навчальні та робочі програми, плани-графіки лекційних і практичних занять, теоретичний матеріал, хрестоматії, енциклопедії та словники, карти, схеми, ілюстрації, збірники вправ, методичні рекомендації щодо виконання певних навчальних завдань, тестові

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНИХ МОВ У РОЗРОБЦІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАНЯТТЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

програми тощо. Відповідна методична й технологічна систематизація перелічених вище електронних матеріалів забезпечує поетапне формування ЕНК, який може виконувати як функції електронних навчальних і контролюючих програм, так і моделюючих чи інших програмних засобів інформаційних технологій (ІТ).

Аналіз науково-методичної літератури свідчить, що немає на сьогоднішній день єдиної технології створення ЕНК. Розробники таких курсів виділяють від чотирьох до чотирнадцяти конкретних завдань у процесі їх створення [1; 2; 6; 8 та ін.].

Найбільш доцільним й обґрунтованим, на нашу думку, є виділення у процедурі розробки електронного навчального курсу чотирьох основних етапів:

- 1) проектування складу курсу та його змісту;
- 2) методична організація навчального матеріалу кожного окремого розділу, що входить до складу курсу, і створення його навчального сценарію;
- 3) створення навчальної програми кожного розділу у складі курсу та її експериментальна перевірка;
- 4) об'єднання навчальних програм усіх розділів курсу в єдиний ЕНК.

Під час проектування ЕНК потрібно, в першу чергу, закласти в нього такі технологічні характеристики, які надалі дозволили б досягти максимальної ефективності навчально-виховного процесу.

З цією метою, розуміючи ЕНК як автоматизовану навчальну систему І.Г. Захарова [3, 65] визначає такі основні його функції:

- ефективне управління діяльністю студента при вивченні дисципліни;
- стимулювання навчально-пізнавальної діяльності;
- забезпечення раціонального поєднання різних видів навчально-пізнавальної діяльності з урахуванням дидактичних особливостей кожної з них і залежно від результатів засвоєння навчального матеріалу;
- раціональне поєднання різних технологій представлення матеріалу (текст, графіка, аудіо, відео, анімація);
- (під час розміщення в мережі) забезпечення організації віртуальних семінарів, дискусій, ділових ігор та інших занять на основі комунікаційних технологій.

На основі зазначених вище функцій ЕНК згаданий автор виділяє п'ять напрямків діяльності вчителя на етапі проектування структури та змісту ЕНК: ідентифікацію проблеми,

концептуалізацію, формалізацію, реалізацію та тестування [3, 71]. Під час ідентифікації здійснюється визначення учасників навчального процесу і їхніх ролей, характеристик вирішуваних завдань і тих ресурсів, що будуть використовуватися на етапі реалізації. Концептуальний напрямок у проектуванні ЕНК передбачає визначення вчителем того, які види інформації будуть представлені в ньому (тексти, графіка, анімація, звукові та відео фрагменти), які зв'язки слід встановити між ними. Формалізація проектування ЕНК вирішує питання вибору можливих сценаріїв представлення студентам дидактичних матеріалів, принципів оцінювання та зворотного зв'язку, а також побудови алгоритмів, за якими здійснюватиметься взаємодія студентів з ЕНК. Реалізація проекту має на меті переведення формалізованих методів вирішення дидактичних завдань в кінцевий сценарій дій ЕНК, а на завершальному тестуванні студентам пропонуються такі завдання, які зможуть з найбільшою ймовірністю перевірити працездатність ЕНК і визначити його можливі недоліки.

Беручи до уваги особливості змістової частини процесу навчання іноземних мов, ЕНК, на нашу думку, повинен відповідати таким вимогам: 1) достатній обсяг матеріалу для повноти розкриття змісту навчальної дисципліни, відповідність державному освітньому стандарту; 2) системність і цілісність; 3) реалізація чіткої логіки викладу теоретичного матеріалу з можливістю належного його застосування у процесі формування навичок і вмінь; 4) використання методів і засобів активізації пізнавальної діяльності студентів протягом усього курсу.

У структурі ЕНК виділяють, як правило, три функціональні блоки (інформаційно-змістовий, контрольний-комунікативний та корективно-загальнонавчальний), до яких визначають відповідні вимоги [7].

На основі здійсненого нами аналізу двадцяти восьми ЕНК з іноземних мов робимо висновок про те, що до складу інформаційно-змістового боку можна віднести елементи: 1) інформаційна частина (загальні відомості про курс; строки вивчення курсу; графік опрацювання розділів і тем у курсі; форми та час звітності; графік проведення лекційних, семінарських і практичних занять із зазначенням використовуваних на цих заняттях засобів; графік консультацій); 2) змістова частина (навчальні плани, навчальні та робочі програми; електронні підручники, посібники, методичні рекомендації, довідники енциклопедії, словники, хрестоматії; розгорнуті плани лекційних, семінарських і практичних занять; список основної

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНИХ МОВ У РОЗРОБЦІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАНЯТТЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

та додаткової літератури, в тому числі гіперпосилання на ресурси електронної бібліотеки, освітнього Web-сервера навчального закладу та мережі Internet; перелік тем індивідуальних науково-дослідницьких завдань, творчих робіт; методичні рекомендації щодо роботи з електронними матеріалами).

Відповідно, контроль-комунікативний блок повинен вміщувати: системи тестування з метою самоконтролю для визначення різних рівнів сформованості умінь і навичок; запитання для поточного самоконтролю; запитання до заліків та екзаменів; критерії оцінювання.

До корективно-узагальнювального блоку входять підсумкові результати навчальної діяльності студентів.

Проектування та реалізацію ЕНК пропонуємо здійснювати поетапно відповідно до навчальних цілей і завдань, тому будь-який ЕНК може складатися як з усіх, так і окремих елементів, представлених у різних блоках.

Одним із основних блоків у структурі ЕНК, на наш погляд, є інформаційно-змістовий, зокрема змістова його частина, в якій провідну роль відіграє електронний підручник, що є одним із основних засобів навчання (як в умовах традиційного навчання, так і з використанням ІТ). Тому вважаємо за доцільне обґрунтувати діяльність викладача іноземних мов у розробці та використанні електронного підручника (ЕП) з іноземної мови.

Як відомо, друкований (паперовий) підручник з іноземної мови може розглядатися у різних аспектах: як поліграфічне видання, як дидактичний твір. ЕП, відповідно, можна теж розглядати як продукт сучасних інформаційних технологій і як дидактичний твір, проте ІТ відкривають нові можливості для створення й функціонування цього дидактичного твору.

ЕП називають новим засобом навчання на комп'ютерному диску, що зберігає та презентує аудіо, відео, текстову та графічну інформацію. ЕП передбачає самостійну роботу учня з комп'ютером в інтерактивному режимі, тобто за допомогою різних систем меню, функціональних клавіш, багатівіконного інтерфейсу студент може знайомитися з навчальною аудіовізуальною інформацією у тій формі, послідовності, темпі і з тією глибиною, яка йому найбільше підходить для комфортного навчання.

Як відомо, підручник є комплексною інформаційною моделлю, що відображає основні особливості елементів педагогічної системи (викладач-студент-навчальний процес-студент). Він є основним засобом, за допомогою якого

реалізується певний педагогічний процес. ЕП може змінювати як характер носія та представлення інформації, так і характер навчального впливу. Навчальний вплив здійснюється за рахунок синтезу відео, аудіо, друкованого тексту, комп'ютерної графіки, всіх видів вербальної та невербальної інформації. Усе це в сукупності повинно забезпечувати вирішення завдань будь-якого підручника з іноземних мов: 1) навчання іншомовної діяльності; 2) навчання користуватися засобами для виконання цієї діяльності (лексика, граматики тощо).

Якщо традиційний (у нашому розумінні це друкований, паперовий) підручник розрахований, як правило, на поурочне, "лінійне" вивчення навчального матеріалу, то ЕП передбачає багатоваріантний вхід у навчальну систему, варіативну послідовність вивчення навчального матеріалу, стимулює особисту пізнавальну активність кожного студента. Такий підручник є програмним засобом, що забезпечує можливість самостійно засвоїти навчальний курс або його великий розділ.

У науковій літературі виділяють такі переваги підручників на електронних носіях [2; 6; 8]:

- комфортність у роботі за допомогою створення дружнього інтерфейсу, врахування індивідуальних особливостей студентів;
- простота зберігання великих інформаційних масивів (довідкова інформація на диску займає значно менше місця, ніж декілька томів друкованого видання енциклопедії);
- машинна імітація реальних об'єктів (систем) з образно-художнім представленням результатів моделювання (наприклад, динаміка роботи артикуляційного апарату під час вимови звуків іноземної мови, яку неможливо спостерігати у друкованому підручнику);
- використання гіпертекстового й мультимедійного представлення інформації.

Крім того, виділяють групи функціональних, організаційних, гігієнічних і спеціальних умов, врахування яких забезпечує ефективне використання ЕП у навчальному процесі. Так, наприклад, функціональні умови розглядаються з позицій відповідності ЕП його призначенню: відповідність змістового наповнення підручника до вимог діючих освітніх стандартів; побудова навчального матеріалу відповідно до дидактичних принципів; можливість реалізації основних педагогічних функцій (довідкової, контролюючої, тренувальної та ін.); створення комфортних умов роботи (дружній інтерфейс, можливість психологічного розвантаження тощо).

Технічні умови ефективного використання

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНИХ МОВ У РОЗРОБЦІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАНЯТТЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

забезпечуються за рахунок механічних маніпуляцій (клавіатура, мишка), акустичних впливів (мікрофон, динаміки), апаратних периферійних засобів (відеокамера, сканер, принтер та ін.).

Основні характеристики ЕП значною мірою зумовлені вибором додаткової програми-оболонки, яка використовується для його створення. Для цього використовують різні програмні засоби, які можна поділити на дві групи: прикладні програми та інструментальні системи. Прикладні програми (наприклад, Microsoft FrontPage, Microsoft PowerPoint, 3Dstudio Max тощо) безпосередньо забезпечують виконання операцій, не пов'язаних з програмуванням. Вони подають набір різноманітних сервісних послуг чи функцій, якими автор курсу може скористатися у процесі його розробки. Ці функції можна порівняти з функціями текстового редактора в комп'ютері, який дозволяє виконувати певні маніпуляції з текстом. Будь-який користувач може працювати з цими програмами. Безперечно, є інші інструментальні системи (або системи програмування Turbo C, Visual Basic, Borland Delphi та ін.), які дозволяють створювати принципово нові програми, але для їх використання потрібні професійні знання та вміння програмістів.

ЕП, як і будь-який підручник іноземної мови, повинен відповідати всім найсуттєвішим вимогам, що впливають зі специфіки навчального предмету "іноземна мова": складатися з двох підсистем, що враховують дві головні складові педагогічного процесу – викладача й студента; створювати умови для оволодіння засобами мови та здійснення комунікації іноземною мовою; виконувати інформаційні, мотиваційні та контролюючі функції; створювати багатомірні стимули для забезпечення іншомовної навчальної (комунікативної та пізнавальної) навчальної діяльності [2].

Під час вивчення іноземної мови за допомогою ЕП (на відміну від традиційного друкованого підручника) передбачається, в першу чергу, моделювання мовного середовища (точніше типових ситуацій спілкування, оскільки в повному обсязі відтворити мовне середовище неможливо), яке студенти спостерігають, в якому вони ніби мандрують, пізнаючи мову та культуру країни. Мовленнєві ситуації забезпечуються інформаційною підтримкою на основі банків даних та інформаційно-пошукових систем, які певним чином виконують функцію "тіла" чи наставника.

За допомогою ЕП можна по-новому вирішити такі проблеми навчання, як індивідуалізація, мотивація тощо. В ЕП індивідуалізація здійснюється не лише за рахунок різноманітних

способів представлення інформації, але й завдяки різним способам індивідуального проходження навчального матеріалу (наприклад, подорож по країні, мова якої вивчається, чи спілкування з носіями мови). ЕП певним чином виконує функцію репетитора, який допомагає кожному студенту знайти свій найзручніший шлях вивчення іноземної мови на основі таких методів навчання, як показ ситуації, пояснення та коментування, а також організація тренування і вживання навчального матеріалу в мовленні. Це дозволяє реалізувати засвоєння навчального матеріалу як на основі змодельованого середовища, так і оволодіння ним через навчання шляхом пояснення й тренування.

В ЕП реалізуються також основні принципи проблемного навчання. Це здійснюється шляхом постановки проблемних завдань (знайти, взнати, виразити думку, зрозуміти і т.д.), пошуку й орієнтування у способах вирішення комунікативних завдань. Перспективність такого підходу пояснюється тим, що когнітивні методики відіграють все більшу роль у навчанні іноземних мов. Навчання комунікації пропонуємо здійснювати за когнітивними методиками через здатність студентів самостійно знайти вирішення проблемної ситуації при опорі на показ, допомогу й корекцію з боку викладача.

Управління навчальною діяльністю за допомогою ЕП реалізується в основному в напрямі від рецептивних до продуктивних умінь. Комп'ютерна програма демонструє зразки мовленнєвої поведінки носіїв мови і забезпечує їх репродукцію студентами (користувачами). Продуктивні вміння найбільш адекватно реалізуються, як правило, лише в міжособистісній комунікації. Вони презентуються іншим видом інтелектуальної діяльності, обумовленим іншим типом взаємодії учасників спілкування. За характером вирішення навчальних завдань управління повинно реалізовуватися за принципом – від рецептивних до продуктивних, в рецепції – від зорової модальності до слухової, від емоційно нейтральних до емоційно навантажених, від особистісно орієнтованих до соціально-орієнтованих, від соціально-симетричних до соціально-асиметричних тощо.

Основним навчальним матеріалом для засвоєння в ЕП поряд з друкованим текстом є відеозапис і фонограма, що показують типову ситуацію спілкування. Введення відео матеріалів у підручник визнаємо комунікативно важливим явищем, що дозволяє практично здійснити перехід від навчання мови на основі друкованих джерел до навчання мови за допомогою аудіовізуальних матеріалів і реалізувати тим самим загально

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНИХ МОВ У РОЗРОБЦІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАНЯТТЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

дидактичний принцип навчання видів мовленнєвої діяльності (в першу чергу – слухання та говоріння) через адекватну навчальну діяльність, що є особливо актуальним в умовах викладання будь-якої іноземної мови поза середовищем його носіїв. Для відеоряду ЕП, представленого на екрані комп'ютера, характерними є такі особливості: крупний план; супровід друкованого тексту, звукового ряду візуальними опорами; чітке виділення (структурування) мікродіалогів; самостійність, закінченість кожного відео сюжету; відсутність надлишкових деталей побуту, обстановки; сповільнений темп мовлення; супровід відеоряду друкованим текстом; функціонування таких можливостей, як стоп-кадр, швидке прокручування, перегляд без звуку, прослуховування без візуального ряду тощо.

Деякі методичні завдання, що вирішуються у процесі самостійного вивчення мови, можуть ставитися і вирішуватися лише в ЕП:

- навчання на основі аудіовізуальної інформації, забезпечення розуміння усного мовлення, що звучить в нормальному темпі, інтонаційно маркованого;

- моделювання штучного мовленнєвого середовища із заздалегідь запрограмованою структурою, в якому відбувається спілкування та адаптація до цього середовища;

- управління процесом навчання шляхом створення проблемних ситуацій за допомогою відеоряду та пропонування умов і способів їх вирішення;

- введення у навчання непідготовленого мовлення, вирішення мовленнєвих і поведінкових завдань;

- формування чіткого та живого зорового образу країни і людей;

- варіювання способів презентації навчального матеріалу та його вивчення.

Для створення ЕП існують на сучасному етапі технічні передумови – системи мультимедіа, програмні засоби, які дозволяють легко монтувати відео зображення, звук і вербальний текст в єдине методичне ціле. Щоправда створення повноцінного ЕП вимагає великих грошових витрат і зусиль колективу спеціалістів.

При створенні ЕП можемо виділити як ті етапи, що притаманні створенню будь-якого підручника іноземної мови, наприклад, відбір навчального матеріалу (сфери спілкування, теми, ситуації, мовленнєві дії, лексико-граматичний матеріал, структурування за уроками, вибір видів контролю, тощо), так і специфічні – моделювання й організація діалогу з комп'ютером, побудова архітектури навчального середовища, формування

бази даних, організація інформаційно-пошукової системи, потоків руху інформації та ін. Створення електронного підручника вимагає вирішення нових методичних завдань (формування бази даних, їх взаємодія, забезпечення навчального впливу різних способів демонстрації навчального матеріалу, створення еталонів відповідей, підготовка бази даних реплік, гіпертекстових посилань, організація різного роду функціональних кадрів тощо).

Сучасні комп'ютерні технології дозволяють організувати всі складові змісту комунікативної компетенції у специфічну форму бази даних. В ЕП бази даних виступають як інформаційна основа, що забезпечує представлення та засвоєння мовленнєвих ситуацій, мовленнєвих зразків, представлених за допомогою відеоряду.

Ці бази даних підручника організуються у вигляді: бази даних комунікативних завдань; бази мовленнєвих мінімумів, одиниць спілкування; бази даних формальних елементів мови (лексико-граматична база); бази друкованих текстів (монологічного чи діалогічного характеру), відео сюжетів, малюнків, таблиць, схем; бази даних графічної інформації; бази тренувальних завдань; бази еталонів правильних відповідей; бази реплік для підтримки діалогу; типів кадрів тощо.

Кожна одиниця тієї чи іншої бази даних описується за допомогою певного набору ознак, характеристик, що дозволяє інформаційно-пошуковій системі на основі запитів користувача, типу навчального алгоритму переходити від однієї одиниці певної бази до другої (наприклад, комунікативне завдання – сфера спілкування – мовний матеріал). Спеціальні програмні засоби організують на основі запитів, вказівок користувача, потоки руху інформації, презентацію та тренування. Причому основний наголос ставиться на аудіовізуальну презентацію ситуації (мікродіалогів) та інформаційно-пошукове забезпечення.

Відповідно, архітектуру навчальної системи пропонуємо будувати на основі: баз даних; багаторівневого доступу до них з різних точок роботи програми; алгоритмів презентації з використанням принципу багатовіконності, гіпертексту; організації потоків інформації та доступу до неї в будь-якій точці програми; тренувального модуля.

Тренувальна частина забезпечує виконання завдань різного характеру, наприклад, складання тексту з різних елементів; реконструкція тексту; синонімічні заміни в тексті, перестановки; перевірка розуміння змісту за допомогою вправ на множинний вибір чи реконструкцію тексту;

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНИХ МОВ У РОЗРОБЦІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАНЯТТЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

компресію тексту за семантичними та формальними ознаками.

Під час навчання усного мовлення, представленого у відео сюжеті, ми пропонуємо виконання таких завдань: відновлення правильного порядку послідовності реплік; реконструкція пропущених слів у репліках чи в діалозі; синонімічні заміни реплік; визначення зв'язку між друкованим текстом діалогу та відеоситуаціями; конструювання діалогу з реплік, що пропонуються комп'ютером, на основі опису ситуації чи комунікативної проблеми; імітація діалогічного спілкування з машиною (з опорними словами) чи шляхом друкування реплік або запису усного мовлення; визначення інтенцій у заданих діалогах на основі завдань на множинний вибір; конструювання чи доповнення діалогів на основі представлених інтенцій; конструювання діалогів на основі наочної ситуації; визначення інтенцій мовця та формулювання власних інтенцій та ін.

Відповідно до наших спостережень та практичної діяльності, в ЕП найбільш послідовно реалізуються: зорове та слухове сприйняття; повторення фонограми чи читання тексту; варіювання слів і структур на основі завдань; програвання навчальних мовленнєвих ситуацій на основі опор; запитання й відповіді на основі вивченого матеріалу (в основному з допомогою завдань на множинний вибір); виконання тренувальних завдань.

Висновок. Отже, в ЕП оволодіння лінгвістичною компетенцією досягається шляхом виконання завдань на відпрацювання певного граматичного явища, імітаційних вправ, завдань на підстановку, перестановку, трансформацію. Проте, методисти вважають, що кожний розвиток лінгвістичної компетенції повинен перевірятися природним комунікативним використанням. А в підручниках комунікативного типу, як відомо, на перший план виводиться активна мовленнєва практика з опорою на реалізацію комунікативних потреб в ході міжособистісної взаємодії.

У процесі вивчення даної проблеми ми зустріли в науково-методичній літературі і критичні висловлювання щодо перспектив та можливостей ЕП. Зокрема зазначається, що основне завдання підручника – навчити студентів в майбутньому

розуміти те, що в ньому не написано сьогодні. Це означає те, що студент чи учень повинен засвоїти не лише набір фактів, а основну структуру, мелодію науки, яку неможливо виразити будь-якими текстами. Тому студентові потрібен викладач, бо ЕП завжди орієнтований на жорстку, примусову, конкретну структуру матеріалу, не дивлячись на свою конкретність та гіпертекстовість. Саме тому вважаємо, що використання електронного підручника у навчанні іноземних мов слід здійснювати в межах раціонального поєднання ролі викладача, традиційних засобів навчання й електронного навчально-методичного забезпечення дисципліни.

1. Аленічева Е. *Этапы создания электронных учебников / Елена Аленічева, Петр Монастырев // Высшее образование в России. – 2001. – №5. – С. 103 – 105.*

2. Бим И.Л. *Некоторые исходные положения теории учебника иностранного языка / И.Л. Бим // Иностранные языки в школе. – 2002. – № 3. – С. 3 – 8.*

3. Бим И.Л. *Некоторые исходные положения теории учебника иностранного языка / И.Л. Бим // Иностранные языки в школе. – 2002. – № 3. – С. 3 – 8.*

4. Захарова Т.Б. *Профильная дифференциация обучения информатике на старшей ступени школы / Т.Б. Захарова. – М.: 1997. – 212 с.*

5. Зубов А.В. *Информационные технологии в лингвистике: Учеб. пособие / А.В. Зубов, И.И. Зубова. – М.: Академия, 2004. – 208 с.*

6. Иващенко Р.А. *Компьютеризированный урок в образовательном пространстве педагогического колледжа: дисс. ...канд. пед. наук: 13.00.01 / Иващенко Раиса Александровна. – Краснодар, 2002. – 240 с.*

7. *Основы новых информационных технологий навчання / За ред. Ю.І. Машибиця. – К.: ІЗМН, 1997. – 264 с.*

8. Скибицкий Э.Г. *Дидактическое обеспечение процесса дистанционного обучения / Э.Г. Скибицкий // Дистанционное образование. – 2000. – № 1. – С. 16 – 23.*

9. Teeler D. *How to Use the Internet in ELT / Donna Teeler, Patricia Gray. – Harlow: Longman: Pearson Education Limited, 2000. – 120 p.*

Стаття надійшла до редакції 16.02.2012

